

Proves d'accés a la universitat

Convocatòria 2015

Història de la filosofia

Sèrie 2

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

OPCIÓ A

Ara acabem la investigació que hem començat en la creença que si provàvem de veure la justícia en qualsevol cosa més gran que la tingui en si, aleshores veurem més fàcilment què és en un individu concret. I aquesta cosa més gran ens semblà que era la ciutat, i vet aquí que l'hem edificada amb la màxima excel·lència possible, perquè sabem bé que la justícia es troba en una ciutat bona. Doncs, el que allà hem vist, traslladem-ho a l'individu. [...]

—Ara bé —vaig fer—, quan d'una cosa en prediquem que és el mateix que una altra, tant se val que sigui més gran o més petita, entenem que li és semblant o que li és dissemblant en allò en què tal cosa es predica?

—Semblant —va dir ell.

—Doncs l'home just no diferirà en res de la ciutat justa en allò que és la forma essencial de la justícia, sinó que li serà igual.

—Igual —va dir ell.

—I tanmateix la ciutat ens sembla certament justa perquè dins d'aquesta hi havia tres llinatges de naturaleses que feien cadascuna la seva comesa: i ens semblà temperada, coratjosa i prudent per altres determinades condicions i qualitats d'aquests mateixos llinatges.

—És veritat —va dir.

—Doncs, bon amic, considerarem que l'individu que tingui aquests mateixos elements a la seva ànima es mereixerà amb raó els mateixos qualificatius que la ciutat quan aquests elements tinguin les mateixes condicions que les d'aquella.

—És totalment indiscutible —va dir.

PLATÓ. *La República*, llibre IV

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.

[2 punts]

2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots següents:
[1 punt]
a) «llinatges»
b) «temperada»
3. Expliqueu el sentit i la justificació, segons Plató, de la frase següent del text: «l'home just no diferirà en res de la ciutat justa en allò que és la forma essencial de la justícia, sinó que li serà igual». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Plató que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]
4. Compareu la concepció de Plató sobre el paper de la raó en el coneixement amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «És més important que una societat garanteixi la seguretat i els béns materials que calen per a sobreviure a cadascun dels seus membres, que no pas que els garanteixi la llibertat.» Responeu d'una manera raonada.
[2 punts]

OPCIÓ B

Just com els romans i els etruscs dividien en trossos el cel amb rígides línies matemàtiques i, en cadascun d'aquests espais, hi emplaçaven un déu, com en un temple, també cada poble ha desplegat damunt seu aquest cel de conceptes matemàticament dividit i entén aleshores, mogut per l'exigència de la veritat, que a cada déu conceptual només se l'ha de buscar en la seva pròpia esfera. Podríem ara certament admirar l'home com un geni poderós de la construcció, capaç d'alçar una catedral de conceptes infinitament complicada sobre fonaments inestables i, com qui diu, sobre aigua corrent: veritablement, per a construir amb consistència sobre aquests fonaments, cal que la construcció sigui com feta de tela d'aranya, tan lleugera que pugui sostenir-se sobre les aigües, tan sòlida que no es destrueixi quan bufa el vent. Com a geni constructor, l'home és molt superior a l'abella; aquesta construeix amb cera que recull de la naturalesa, ell, amb la molt més delicada matèria dels conceptes, que ha de fabricar només a partir de si mateix. En això se l'ha d'admirar molt, però certament no per la seva inclinació cap a la veritat, cap al coneixement pur de les coses. Si algú amaga una cosa darrere d'una mata, la busca un altre cop ben bé allà mateix i la troba, no es pot fer cap gran elogi d'aquest buscar i trobar: això és, però, el que passa quan es busca i es troba la «veritat» a l'interior del recinte de la raó. Si faig la definició de mamífer i llavors, després d'inspeccionar un camell, declaro: «Mira, un mamífer», amb això, certament, s'ha tret a la llum una veritat, però aquesta és de valor limitat, em sembla, és antropomòrfica de cap a peus i no conté ni un sol punt que sigui «verdader en si», real i amb validesa general, prescindint dels homes. En el fons, el que busca l'investigador amb aquests tipus de veritats no és més que la metamorfosi del món en l'home.

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]

2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots següents:
[1 punt]
 - a) «antropomòrfica»
 - b) «metamorfosi»

3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons de Friedrich Wilhelm Nietzsche per a afirmar-la: «[L'home és] capaç d'alçar una catedral de conceptes infinitament complicada sobre fonaments inestables i, com qui diu, sobre aigua corrent.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Nietzsche que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]

4. Compareu la concepció de Nietzsche sobre la moralitat amb la concepció sobre la moralitat d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]

5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «La biologia, la geologia i les altres ciències naturals no descriuen realment com és el món que ens envolta.» Responed d'una manera raonada.
[2 punts]

Institut
d'Estudis
Catalans

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

Proves d'accés a la universitat

Convocatòria 2015

Història de la filosofia

Sèrie 4

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

OPCIÓ A

Per bé que la societat no es basi en un contracte i per bé que no s'hi guanyi res inventant-ne un per tal de deduir-ne obligacions socials, tots els qui reben la protecció de la societat li deuen quelcom en retorn del benefici rebut, i el fet de viure en societat fa indispensable que cadascú es vegi en l'obligació d'observar una certa línia de conducta envers la resta. Aquesta conducta consisteix, primer de tot, a no perjudicar els interessos dels altres o, més ben dit, certs interessos que, ja sigui per disposició legal o per consentiment tàcit, han de ser considerats com a drets; i, segonament, a suportar cadascú la càrrega que li pertocui (fixada segons un principi d'equitat) dels treballs i sacrificis exigits per la defensa de la societat o dels seus membres d'ofenses i de vexacions. La societat està justificada per a imposar aquestes condicions, a qualsevol preu, a aquells que voldrien incomplir-les. I la societat pot fer quelcom més. Els actes d'un individu poden resultar nocius als altres o no tenir prou en compte el seu benestar, sense necessitat d'arribar a violar cap dels seus drets constituïts. En aquest cas, l'ofensor pot ser castigat per l'opinió amb tota justícia, però no per la llei. Tan bon punt un aspecte del comportament d'una persona afecta d'una manera perjudicial els interessos d'altri, la societat hi té jurisdicció i esdevé objecte de discussió la qüestió de si la intervenció de la societat és favorable o desfavorable al bé comú.

Però no és adequat plantejar-se aquesta qüestió quan la conducta d'una persona no afecta l'interès de cap altra persona, o quan no té necessitat d'afectar l'interès dels altres si no ho volen (amb el supòsit que les persones interessades són totes adultes i tenen un grau normal d'enteniment). En tots aquests casos, l'individu hauria de gaudir d'una perfecta llibertat, tant jurídica com social, per a fer l'acció i atènyer-se a les conseqüències.

John Stuart MILL. *Sobre la llibertat*, IV

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.

[2 punts]

2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents:
[1 punt]
a) «consentiment tàcit»
b) «ser castigat per l'opinió»
3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons de John Stuart Mill per a afirmar-la: «Però no és adequat plantejar-se aquesta qüestió quan la conducta d'una persona no afecta l'interès de cap altra persona.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Mill que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]
4. Compareu la concepció de Mill sobre la moralitat amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «No s'haurien de fer campanyes antitabac que busquen que la gent deixi de fumar: fumar o no (quan es fa en llocs on ningú no es veu obligat a ser "fumador passiu") només afecta la salut de la persona que ho fa i, per tant, la societat no hi hauria d'intervenir.» Responeu d'una manera raonada.
[2 punts]

OPCIÓ B

Havent-me donat Déu una gran inclinació a creure que les idees em són enviades per les coses corporals o que provenen d'elles, no veig com podríem excusar Déu de l'engany, si aquestes idees provenien o eren produïdes per altres causes que les coses corporals. Per tant, s'ha d'admetre que les coses corporals existeixen.

De tota manera potser no són ben bé com les percebem amb els sentits, ja que aquesta percepció dels sentits és bastant obscura i confusa en molts aspectes; però almenys cal reconèixer que veritablement posseeixen totes les coses que entenc clarament i distintament, és a dir, totes les coses que, parlant en general, s'han d'incloure en la geometria especulativa. Pel que fa a les altres coses, tant les que són particulars, per exemple, que el sol sigui de tal magnitud i que tingui tal forma, etc., com les que entenem menys clarament i menys distintament, com la llum, el so, el dolor i altres de semblants, és segur que, tot i ser força dubtoses i incertes, com que Déu no és un ésser decebedor i, per tant, no permetrà que les meves opinions puguin ser falses sense donar-me també una facultat capaç de corregir-les, crec que puc concloure amb seguretat que tinc en mi els mitjans per a conèixer-les amb certesa.

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]

2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents:
[1 punt]
 - a) «coses corporals»
 - b) «menys clarament»

3. Expliqueu el sentit i la justificació, segons René Descartes, de la frase següent del text: «s'ha d'admetre que les coses corporals existeixen». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]

4. Compareu la concepció de Descartes sobre la ment (o l'ànima) i el cos amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]

5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «El fet que hi hagi guerres i desastres naturals que causen el patiment de persones innocents és incompatible amb l'existència d'un ésser omnipotent i bondadós.» Responeu d'una manera raonada.
[2 punts]

Institut
d'Estudis
Catalans

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés